

УДК 378.147

С.В. Рослякова,
викладач-методист,
Херсонський
політехнічний
коледж
Одеського
національного
політехнічного
університету
sv.roslyakova@gmail.com

70 РОКІВ ВИЗВОЛЕННЯ ХЕРСОНЩИНИ ТА НАРОДЖЕННЯ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

С.В. Рослякова. 70 років визволення Херсонщини та народження Херсонської області. З покоління до покоління повинна передаватися історична пам'ять, втрата якої є болючою для будь-якого народу. Стаття «70 років визволення Херсонщини та народження Херсонської області» поглибить знання молоді про жахливі наслідки війни та події, які пов'язані зі звільненням Херсонщини від німецько-фашистських загарбників.

S.V. Roslyakova. 70 years of liberation and the birth of Kherson region - Historical memory is need to be transmitted from generation to generation, because loss of it is a painful for any nation. The article "70 years of liberation and the birth of Kherson region" will deepen students' knowledge of the terrible consequences of war and the events associated with the release of Kherson from Nazi invaders

Вступ. Люди вірили, боролися, і довгожданий час настав – відважні, безстрашні радянські воїни-визволителі, змитаючи фашистські чорні полчища, вступили у Херсон. У той же день на одному з будинків міста з'явилась вивіска: «УРСР. Херсонська міська рада депутатів трудящих». Написана на шматку фанери, прибита до стіни обухом сокири, тодішнім головою виконкому міської Ради Костянтином Андрійовичем Сокирко та секретарем виконкому Марією Сергіївною Колінчак, ця вивіска була святою святих, бо говорила: в місто повернулася рідна Радянська влада народу, і тепер уже навіки кінець фашистському свавілля, кінець тортурам, розгулу катів.

Матеріал і результати дослідження. Було то 13 березня 1944 року. Той день став днем визволення Херсона, а разом з тим і всієї Херсонщини. На ознаменування ратного подвигу воїнів частинам і з'єднанням, які особливо відзначилися у боях за визволення Херсона, наказом Верховного Головнокомандуючого присвоєно звання «Херсонських». Столиця нашої Вітчизни салютувала доблесним військам 3-го Українського фронту 20 артилерійськими залпами із 224 гармат.

Рис. 1. Перший Голова виконкому міської Ради К.А. Сокирко з секретарем виконкому М.С. Колінчак закріплюють вивіску Херсонської міської ради

Не забудеться, не загубиться у всіх цей вікопомний час. Безприкладну мужність і героїзм проявили воїни при визволенні Херсона під командуванням талановитих воєначальників Маршалів Радянського Союзу В.І. Чуйкова, О.М. Василевського, С.М. Будьоного, Р.Я. Малиновського, Ф.І. Толбухіна, С.С. Бірюзова, генералів армії П.І. Батова, Д.Д. Лелюшенка, Г.Ф. Захарова, Я.Г. Крейзера та багатьох інших. У боях за визволення міст Берислава і Херсона особливо відзначилися війська генерал-лейтенанта О.О. Гречкіна, генерал-майора І.А. Рубанюка, полковника, в подальшому генерала армії В.П. Маргелова, полковника, згодом генерал-майора

О.П. Дорофєєва, артилеристи генерал-лейтенанта артилерії М.І. Неделіна, генерал-майора артилерії Осмоловського, танкісти генерал-лейтенанта танкових військ К.В. Свиридова, льотчики генерал-лейтенанта, згодом Маршала авіації В.О. Судець і понтонери генерал-лейтенанта інженерних військ Котляра, полковника Сергєєва.

У боях за визволення Херсонщини 36 воїнів удостоєні високого звання Героя Радянського Союзу. Подвиг Олександра Матросова повторили гвардії сержант Галенко, молодший лейтенант Губаидулін, лейтенант Кочнев, рядовий Омаров, лейтенант Харченко.

Безприкладну хоробрість, мужність показали в небі Херсонщини льотчики. Троє з них, відважні соколи: старший лейтенант Золін, капітан Пучкін, лейтенант Туманов повторили героїчний подвиг Миколи Гасстело.

Великою кров'ю окроплена свобода Херсонщини.

Ніхто не має права забувати, що в братських могилах, у нашій землі сплять вічним сном більше 34 тисяч воїнів-визволителів. То сини всіх братніх народів колишнього Радянського Союзу.

Виховані Батьківщиною в душі інтернаціоналізму та патріотизму, бились вони за кожну п'ядь землі, за кожну хатину на Херсонщині, мов за рідну, бо в спільній країні не було і немає «моє» і «твое» - є наше, не було і немає розходжень за національною або мовною ознакою – є спільна мета боротися за рідну Батьківщину, за щасливе життя разом з усіма народами.

На всіх фронтах Великої Вітчизняної війни хоробро билися близько ста тисяч херсонців.

За героїзм і мужність, проявлені в боях, 59 тисяч з них нагороджені орденами і медалями Радянського Союзу.

Гордістю Херсонщини є двічі Герой Радянського Союзу льотчик з Голопристанщини П.О. Покришев та Герой Радянського Союзу повний кавалер ордену Слави херсонець П.Х. Дубинда.

У пам'яті потомків вічно житимуть безприкладні подвиги народних месників, які в роки окупації з тилу завдавали ударів по ворогу. Це – підпільники організації «Центр» під керівництвом льотчика Пилипа Комкова, підпільники молодіжної організації «Патріот Батьківщини», яку очолював Герой Радянського Союзу Іллюша Кулик, юні месники з Карантинного острова на чолі з братами Чернявськими і Запорожчук та багато інших.

Пам'ять багатьох героїв-визволителів та народних месників увічнена в назвах вулиць, площ та будівель нашого міста, районних центрів та селищ Херсонщини. Їм встановлені пам'ятники та меморіальні дошки на вулицях нашого міста.

Згадаймо березень 1944 року. У руїнах і згарищах лежав Херсон. За 31 місяць окупації фашистські варвари вивезли в Німеччину більше 28 тисяч верстатів і машин, зруйнували 50% житлового фонду.

На території Херсонщини гітлерівці зруйнували 12 тисяч різних споруд, спалили 376 шкіл, 571 заклад культури, в тому числі пам'ятник архітектури Херсонський обласний драматичний театр. Постраждало багато бібліотек, лікарень, дитячих садків та інших народно-господарських об'єктів.

Фашисти розстріляли та замучили 75 тисяч трудящих Херсонщини і вивезли на каторжні роботи в Німеччину 37 тисяч чоловік.

Після вигнання загарбників у Херсоні налічувалось всього 200 жителів, які ховалися в підвалах. Херсон піднімався з руїн та попелу зусиллями трудящих усіх союзних республік.

Велике значення для успішної відбудови і дальшого розвитку народного господарства мало створення 30 березня 1944 року Херсонської області.

Найкращим пам'ятником визволителям від усіх живих та їх нащадків є процвітання та зростання Херсонщини.

Херсонці зустрічають 70-річчя визволення Херсонського краю від ворогів та річницю створення Херсонської області як день пам'яті та вдячності Героям Великої вітчизняної війни з натхненням і цілеспрямованістю до подальшої розбудови рідного краю та зростання благополуччя незалежної України.

Висновки.

Минуло сімдесят років з цих знаменних подій. Нащадки славних воїнів, які здобули Перемогу, повинні пам'ятати якою ціною вона була здобута. Наша земля щедра та багата, це земля – трудівниця. Слід мобілізувати всі сили на нові трудові звершення в ім'я побудови своєї країни, з ціллю зміцнення економічної і оборонної могутності рідної Батьківщини та заради миру та процвітання вільної та незалежної Української держави.

Література

1. За матеріалами газети «Надніпрянська правда». – Херсон, 1974.
2. Касьяненко А.Е., Емельяненко М.А., Каминская Е.С., Маеров С.И., Цокота П.Е. Герои твои, Херсонщина. - Симферополь: Таврия, 1980. – С.125-126.
3. За матеріалами газети «Радянська Україна». – Київ, 1979